

Model Verordening lokaal eigendom bij grootschalige elektriciteitsopwek

Leeswijzer modelbepalingen

- [...] of (bijvoorbeeld) **[tijdstip]** = door gemeente in te vullen.
- **[iets OF iets]** = door gemeente te kiezen.
- **[iets]** = facultatief.
- **[(iets)]** = een voorbeeld ter illustratie of uitleg voor gemeente.

Combinaties zijn ook mogelijk; bijvoorbeeld een bepaling die zowel facultatief is als een keuzemogelijkheid inhoudt.

Ook wordt er gewerkt met varianten waaruit gekozen kan worden. Hierbij kan het voorkomen dat de ene variant uit meer artikelen of artikelleden bestaat dan een andere variant.

Let op dat de nummering of lettering bij het niet overnemen van een facultatief artikel, lid, of onderdeel moet worden aangepast. Bij een opsomming wordt zo nodig achter het voorlaatste onderdeel “en” of “of” geplaatst en wordt het laatste onderdeel afgesloten met een “.” of een “,” als er nog een staarttekst volgt.

Nadere uitleg wordt opgenomen in de implementatiehandleiding.

De raad van de gemeente **[naam gemeente]**;

gelezen het voorstel van college van burgemeester en wethouders van **[datum en nummer]**;

gelet op artikel 6.12, derde lid, van de Energiewet;

gezien het advies van de **[naam commissie]**;

besluit vast te stellen de volgende verordening: **Verordening lokaal eigendom bij grootschalige elektriciteitsopwek [naam gemeente]**

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Definities

In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- **Bouwactiviteit**: activiteit inhoudende het bouwen van een bouwwerk, als bedoeld in de Omgevingswet;
- **kring van partijen**: natuurlijke personen, micro-ondernemingen, kleine ondernemingen, middelgrote onderneming, gemeenten, waterschappen, provincies, gevestigd in de nabije omgeving van de installatie en binding hebbend met de betreffende (buur)gemeente(n);
- **lokaal eigendom**: het juridisch en economisch in (mede-)eigendom hebben van een installatie en de opwek die met die installatie wordt gerealiseerd door de kring van partijen in de nabije omgeving van die installatie;
- **nabije omgeving**:
  - a. in het geval van elektriciteitsopwek door zonne-energie: binnen de gemeentegrens van **[naam gemeente[n]]**;

- b. in het geval van elektriciteitsopwek door windenergie: binnen de gemeentegrens van de [naam gemeente[n]] en binnen een straal van 10 keer de tiphoogte van de windturbine, gemeten vanaf de voet van de turbine.

Artikel 2 Toepassingsbereik

1. Deze verordening is van toepassing op de aanleg of uitbreiding van een grootschalige installatie voor de opwek van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen.
2. Onder een grootschalige installatie voor de opwek van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen wordt verstaan:
  - a. een zonnepark met een capaciteit van ten minste [aantal MW] MW; of
  - b. een windturbine met een capaciteit van ten minste [aantal MW] MW.
  - c. [...]

Hoofdstuk 2 Motiveringsplicht lokaal eigendom

Artikel 3 Inspanningsverplichting lokaal eigendom

1. Bij de aanleg of uitbreiding van een grootschalige installatie voor de opwek van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen geldt er voor de producent een inspanningsverplichting om 50 procent lokaal eigendom te bereiken.
2. Er is in ieder geval niet voldaan aan de inspanningsverplichting als:
  - a. er geen aantoonbaar en verifieerbaar contact is geweest met een bestaande georganiseerde vorm van personen of ondernemingen uit de kring van partijen;
  - b. er niet meer dan één bijeenkomst met die partijen is geweest waarin de mogelijkheden voor lokaal eigendom zijn voorgelegd en is verkend;
  - c. er geen reële termijn is gegeven aan de omgeving om lokaal eigendom te bereiken; of
  - d. er geen economisch realistisch aanbod is gedaan.

Artikel 4 Motivering inspanningsverplichting lokaal eigendom

1. De producent motiveert voorafgaand aan het verrichten van de bouwactiviteit voor de aanleg of uitbreiding van de installatie:
  - a. welke inspanningen hij heeft verricht om mede-eigendom ten aanzien van de voorgenomen installatie en de exploitatie daarvan door een kring van partijen te bevorderen;
  - b. welk percentage mede-eigendom is overeengekomen.
  - c. voor zover minder dan 50 procent mede-eigendom is overeengekomen, wat de redenen daarvan zijn en of er andere vormen van financiële participatie zijn overeengekomen.

Artikel 5 Gegevens en bescheiden motivering

1. Voor de motivering, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, worden de volgende gegevens en bescheiden door de producent aan het college verstrekt:
  - a. de methoden gebruikt voor de communicatie over het project;
  - b. welke informatie is gedeeld en hoe deze informatie beschikbaar is gesteld; en
  - c. ten aanzien van de kring van partijen:
    - 1° hoe deze is gedefinieerd;
    - 2° op welke wijze deze partijen bij het project zijn betrokken;
    - 3° op welke wijze de wensen van deze partijen zijn verkend; en
    - 4° hoe deze partijen de mogelijkheid hebben gehad om te participeren.
2. Voor de motivering, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, worden de volgende gegevens en bescheiden door de producent verstrekt:
  - a. welke afspraken met deze partijen zijn gemaakt;
  - b. hoe de afspraken met deze partijen zijn vastgelegd;
  - c. een getekende overeenkomst tussen de producent en de kring van partijen, al dan niet vertegenwoordigd door de lokale energiegemeenschap, waarin de gemaakte afspraken over lokaal eigendom zijn vastgelegd;
  - d. een projectstructuurbeschrijving met daarin opgenomen de financiële- en eigendomsstructuur van het project;
  - e. een overzicht van de verdeling van de eigendoms- en zeggenschapsverhouding binnen het project; en
  - f. een overzicht van de taakverdeling.

3. Voor de motivering, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder c, worden de volgende gegevens en bescheiden door de producent verstrekt:

- a. een overzicht van de andere vormen van financiële participatie die zijn toegepast; en
- b. de redenen waarom 50 procent lokaal eigendom niet haalbaar is.

Hoofdstuk 3 Overige bepalingen

Artikel 6 Inwerkingtreding en citeertitel

- 1. Deze verordening treedt in werking gelijktijdig met de inwerkingtreding van artikel 6.12 van de Energiewet.
- 2. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening lokaal eigendom bij grootschalige elektriciteitsopwek [naam gemeente].

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [datum].

De voorzitter,

De griffier,

Algemene toelichting

De grondslag van deze verordening is artikel 6.12, derde lid, van de Energiewet. De begripsbepalingen uit artikel 1.1 van de Energiewet zijn dan ook van toepassing op deze verordening. Het ligt niet voor alle gemeenten voor de hand om dit model over te nemen, al dan niet met lokale aanpassingen. Wellicht een open deur, maar de gemeente doet er goed aan eerst na te gaan of deze verordening de beoogde doelen realiseert. Wellicht is er aanvullende regelgeving nodig in de vorm van beleid of heeft de provincie regelgeving over dit thema. Mogelijk is er binnen de gemeente al beleid en behoeft dat beleid aanpassing met de inwerkingtreding van de Energiewet en de inzichten van dit model.

De gemeente[naam gemeente] vindt het belangrijk dat inwoners in brede zin zeggenschap hebben over en profiteren van grootschalige energieopwek die wordt gerealiseerd in hun omgeving. De ambitie voor het lokaal eigenaarschap kent als uitgangspunt 50 procent per project. Deze ambitie komt tot uitdrukking in het [naam beleid]. Naast dat dit streven is opgenomen in het beleid van de gemeente, maakt de gemeente de keuze om het streven naar 50 procent lokaal eigendom ook juridisch te borgen door middel van deze verordening.

Het kunnen profiteren van grootschalige energieopwek wordt ook wel financiële participatie genoemd. De [naam Participatieverordening] regelt onder andere de wijze van participeren in het kader van ruimtelijke besluiten. Financiële participatie is daar niet onder begrepen. Deze verordening en de participatieverordening sluiten dus op elkaar aan. Deze verordening biedt, anders dan de participatieverordening, geen toetsingskader bij de procedure voor het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in de Omgevingswet.

Bron: EnergieSamen

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Definities

Bij de 'kring van partijen' is aangesloten bij de mogelijke leden van een energiegemeenschap zoals vermeld in artikel 2.4 van de Energiewet. Wat onder 'kleine' en 'middelgrote' ondernemingen wordt verstaan is opgenomen in de begripsbepalingen in artikel 1.1 van de Energiewet. Onder 'binding hebbend met' wordt verstaan: bedrijven die hun verzorgingsgebied hebben of vinden in de gemeente of kern waar ze gevestigd zijn of zich vestigen én toegevoegde waarde bieden aan de sociaaleconomische structuur/voorzieningen.

Brievenbusfirma's vallen niet onder de definitie van lokale ondernemers. Maatschappelijke instellingen wel.

Bewoners, ondernemers en/of lokale overheden, zoals beschreven bij de 'kring van partijen', kunnen zelfstandig of door middel van een energiegemeenschap eigenaar worden van de installatie. Daarbij kan het voorkomen dat een bewoner of een onderneming uit een andere gemeente binnen een straal van 10 keer de tiphoogte gemeten vanaf de voet van de windturbine woont. In dat geval worden zij op grond van artikel 1 ook gerekend tot de kring van partijen. Gemeenten zijn er vrij in overleg te voeren met buurgemeenten om eventueel over en weer elkaar te benoemen in de verordening.

Met de straalhoogte van 10 keer de tiphoogte wordt aangesloten bij de jurisprudentie van het begrip *belanghebbende* in het omgevingsrecht: gevolgen van enige betekenis kunnen aanwezig worden geacht binnen een afstand van tien keer de tiphoogte van de dichtstbijzijnde windturbine, gemeten vanaf de voet van de windturbine (ABRvS, 21 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:616, *Windpark de Drentse Monden en Oostermoer*, r.o. 7; ABRvS, 19 december 2018, ECLI:NL:RVS:2018:4198, *Windpark Zeewolde*, r.o. 7).

Lokaal eigendom is gedefinieerd als het juridisch en economisch (mede-)eigenaarschap van de installatie en het juridisch bezitten van een energieproject en de daarmee gegenereerde elektriciteit. Dit houdt in dat economisch gezien zowel de lusten als de lasten worden gedragen en dat er zeggenschap over de installatie is. Deze definitie sluit aan bij de definitie opgesteld door het ministerie van Klimaat en Groene Groei in de monitor Financiële Participatie Hernieuwbare Energie op Land. Lokaal eigendom kan bestaan uit omwonenden of lokaal gevestigde ondernemingen die deelnemen in de Ontwikkelings B.V. door middel van bijvoorbeeld een lokale energiegemeenschap of een directe investering door grondeigenaren of lokale overheden.

Artikel 2 Toepassingsbereik

Dit artikel regelt het toepassingsbereik van de regels uit deze verordening. De verordening is van toepassing op de aanleg of uitbreiding van grootschalige installaties voor de opwek van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen. De facultatieve sub-bepalingen in het tweede lid benoemt specifiek zonnepark en windturbine als hernieuwbare bron. De Energiewet hanteert een bredere definitie. In de Regionale Energiestrategie (hierna: RES) zijn specifieke afspraken gemaakt omtrent zon en wind, om meer draagvlak te creëren. Daarom zijn deze hernieuwbare bronnen al opgenomen in de verordening in onderdeel a en b van het tweede lid.

Wat onder grootschalige installaties voor de opwek van elektriciteit wordt verstaan kan door de gemeente worden ingevuld. Met het invoeren van een drempel worden kleinere windturbines of zonnevelden die zijn aangelegd voor eigen gebruik uitgesloten van het toepassingsbereik van deze verordening.

Artikel 3 Inspanningsverplichting lokaal eigendom

Eerste lid

In het eerste lid is een inspanningsverplichting opgenomen: bij de aanleg of uitbreiding van de installatie, bedoeld in artikel 2 moet de producent streven naar 50 procent lokaal eigendom. Er wordt geen resultaatsverplichting opgelegd, omdat niet kan worden afgedwongen dat de lokale omgeving mede-eigenaar wil zijn van een dergelijke installatie. De producent moet echter wel aantonen dat hij zich voldoende heeft ingespannen om 50 procent lokaal eigendom te realiseren.

Tweede lid

Van de producent wordt een aantoonbare inspanning verwacht. Het opmerken dat bij een informatieavond met omwonenden geen animo was voor lokaal eigendom volstaat bijvoorbeeld niet. De producent moet een deugdelijke motivering aanleveren waaruit blijkt dat ondanks de verrichte

inspanningen, niet genoeg interesse was vanuit de lokale omgeving. Bij een georganiseerde vorm van personen en ondernemingen zoals genoemd in dit lid onder a, kan gedacht worden aan bijvoorbeeld een wijk- of dorpsraad of een bestaande lokale energiecoöperatie of energiegemeenschap. Verder is in het tweede lid een niet limitatieve opsomming opgenomen van voorbeelden wanneer er in ieder geval geen sprake is van gegronde redenen waardoor lokaal eigendom niet haalbaar zou zijn geweest. Daarbij kan worden gedacht aan een onrealistische termijn voor de instap van één of twee weken of een inkoopregeling met dermate hoge inkooprijzen dat deze niet in een paar jaar terug te verdienen zijn uit de opbrengsten van het energieproject danwel op voorhand financieel minder aantrekkelijk is dan als men niet zou deelnemen in het lokale eigendom. Tot slot dient ook een verantwoord rendement te worden geboden en dient het instapbedrag niet te hoog te zijn voor huishoudens uit de omgeving.

Artikel 4 Motivering inspanningsverplichting lokaal eigendom

De producent is verplicht voorafgaand aan het verrichten van de bouwactiviteit voor de aanleg of uitbreiding van een grootschalige installatie voor de opwek van elektriciteit uit **[hernieuwbare bronnen OF zon of wind]** aan het college te motiveren hoe is voldaan aan de inspanningsverplichting tot het streven naar lokaal eigendom. Het gekozen moment is een uiterste moment dat de producent de inspanningsverplichting moet aantonen. Bij voorkeur gebeurt dit eerder, omdat logischerwijs dan alle afspraken rondom financiële participatie zijn vastgelegd. Het ligt voor de hand dat het college de producent vervolgens informeert of aan de inspanningsverplichting is voldaan.

Deze bepaling sluit aan bij artikel 6.12, derde lid, van de Energiewet (*Kamerstukken II 2023-2023, 36378, nr. 23, Amendement lid Rooderkerk*).

Het artikel biedt geen grondslag voor het verzuimd afleggen van verantwoording als wél 50 procent lokaal eigendom is behaald (zie artikel 6.12, derde lid, sub c Energiewet en artikel 4, eerste lid, onder c van deze verordening).

Artikel 5 Gegevens en bescheiden motivering

In dit artikel is omschreven welke gegevens en bescheiden de producent moet aanleveren voor de motivering van de inspanningsverplichting. In het eerste lid wordt opgesomd welke stukken nodig zijn om de inspanning te motiveren die de producent heeft geleverd voor het streven naar lokaal eigendom.

Daarbij kan een geografische kaart als hulpmiddel dienen om de lokale omgeving die benaderd is af te bakenen. Verder kunnen gegevens door middel van onderstaand tabel gestructureerd worden aangeleverd:

Mogelijkheden	Directe omgeving	Omgeving binnen invloedssfeer	Breder publiek
Financiële deelneming	V	V	V
Geïnformeerd over project	V	V	V
Zeggenschap via coöperatie (o.a. over mogelijke winsten)	V	V	/
Invloed door omgeving (bijv. via Omgevingsraad)	V	V	/
Zeggenschap over Omgevingsfonds (bijv. via lokale stichting)	V	V	/
Omwonendenregeling	V	/	/
Intensiever participatietraject	V	/	/
Gesocialiseerde grondvergoedingen	V	/	/

Tabel 1. Kansen tot proces- en financiële participatie bij verschillende schillen rondom het windpark. V = deze schil dient in ieder geval de kans te krijgen tot de activiteit. / = in lokaal participatieproces kunnen hier afspraken over gemaakt worden, de schil wordt niet per se uitgesloten.

In het tweede lid is opgenomen welke stukken de producent moet aanleveren om het percentage lokaal eigendom te onderbouwen. Deze verplichting geldt ook als 50 procent lokaal eigendom wél wordt behaald.

De vereiste stukken zijn een overzicht van de afspraken die zijn gemaakt met de lokale omgeving in de vorm van een samenwerkings- of omgevingsovereenkomst waarin de gemaakte afspraken over lokaal eigendom zijn vastgelegd. Daarnaast wordt een projectstructuurbeschrijving met daarin de financiële- en eigendomsstructuur en de verdeling van de eigendoms- en zeggenschapsverhouding aangeleverd. Hierin is ook opgenomen wie de zeggenschap heeft over (welk deel van) de geproduceerde stroom. Verder bevat het een overzicht van de afspraken die zijn gemaakt over welke kosten door wie worden gedragen, een overzicht van de taakverdeling en de overeenkomst tussen de producent en de kring van partijen. Lokaal eigendom houdt in dat de kring van partijen in alle opzichten betrokken kan zijn bij de ontwikkeling, dat is dus niet puur financieel. Het is van belang dat de kring van partijen onderdeel is van het besluitvormingsproces en de ontwikkeling van het park. De gevraagde stukken geven inzicht in de onderlinge verhouding tussen de kring van partijen en de producent.

In het geval dat de producent niet 50 procent lokaal eigendom heeft behaald, wordt in het derde lid stukken gevraagd ter onderbouwing waarom 50 procent lokaal eigendom niet is behaald en welke andere vormen van financiële participatie zijn toegepast. Uit de stukken over de haalbaarheid van 50 procent lokaal eigendom moet de producent deugdelijk motiveren dat deze ondanks alle verrichte inspanningen niet haalbaar was.

Artikel 6 Inwerkingtreding en citeertitel

De wettelijke grondslag voor deze verordening is opgenomen in artikel 6.12, derde lid, van de Energiewet. Daarom treedt deze verordening gelijktijdig in werking met de Energiewet, zoals opgenomen in het eerste lid.

De Energiewet treedt in werking op 1 januari 2026 (zie Koninklijk Besluit 17 februari 2025, *Stb.* 2025/40).